

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

GUDELINES FOR THE MANAGEMENT OF LEARNING RESOURCES THE PHILOSOPHY OF THE
SUFFICIENCY ECONOMY, WAN YAI PRACHAKOM SCHOOL, UNDER PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

ดร.ยงยุทธ สิมสีพิมพ์

ผู้อำนวยการ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 36 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบข้อมูล ดำเนิน การวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ระยะที่ 2 การศึกษาภาคสนาม และระยะที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้วิธีตรวจสอบตรวจสอบซ้ำกับกลุ่มเป้าหมายเดิม

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. การใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่ามีแหล่งเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนดังนี้ 1.1 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น 1) ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ฐานการปลูกพืชผักสวนครัว/ปลูกมะนาว ฐานปยุตม์น้ำหนักชีวภาพและปยุตม์อินทรีย์ ฐานการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ ฐานการเลี้ยงหมูป่า การเลี้ยงเป็ดเทศ ฐานกิจกรรม Mini Company และฐานกิจกรรม Mini Bank 2) ห้องสมุดมีชีวิต 3) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 4) ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 5) สนามเด็กเล่น และ 6) สนามกีฬา เป็นต้น และ 1.2 แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน วัดลำดวน ร้านค้าในหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนกลอย องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกลอย กลุ่มอนแหล่งน้ำธรรมชาติหลังโรงเรียน ป่าชุมชนป่าโคกเหวป่าแก้ว ดนตรีพื้นเมือง แหล่งทอผ้าของชุมชน และการละเล่นพื้นเมืองของชาวบ้านห้วย

2. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า 2.1 แนวทางการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเปลี่ยนหลักการในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติ คือ 1) ด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านนโยบายและแผนฯ 3) ด้านบริหารงบประมาณ และ 4) ด้านบริหารงานบุคคล รวมถึงในเรื่องชุมชนสัมพันธ์ 2.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกกระบวนการปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติของผู้เรียน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น 2.3 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่หลากหลายอย่างสอดคล้องกับ บริบทและภูมิสังคมของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน 2.4 แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้เรียนรู้ และพัฒนาการปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง 2.5 แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการบ่มเพาะอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง เช่น ความสะอาด ความร่มรื่น ความปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และ 2.6 แนวทางการนำชุมชน หน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารจัดการ, แหล่งเรียนรู้, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this qualitative research were to learning sources and to investigate a guideline in managing the learning sources to facilitate learning based on the Principle of Sufficiency Economy of the school. The population involved in this study consisted of 36 school administrators, teachers and educational personnel, students' council members, and members of the Basic Education Board. The research instruments included an interview, a data record, and a data verification record. The study was divided into three phases. The first phase was a documentary analysis. The second phase was a field study and the last phase was data verification by the same target groups. The results of the study are summarized as follows.

1. Learning sources of the school are divided into two types: internal learning sources and external learning sources. 1.1 The internal learning sources are composed of 1) the Sufficiency Economy Learning Center is Vegetable planting base / Lemon planting, Bio-weight fertilizer base and organic fertilizer, Catfish farming base in cement pond, Boar raising base, Duck Farming Base, Mini Company activity base and the Mini Bank activity base 2) living library 3) Computer lab 4) Science laboratory 5) playground and 6) sports fields etc. and 1.2 The external learning sources include folk scholars, the Lumdoun temple; Stores, Retail; the Don Koy Tambon Health Promotion Hospital; the Don Koy Tambon Administrative Organization; the Goud Mon Water Source; the Kok Hel Pha Kraw community forest; Northeastern folk music; Community weaving source and Indigenous plays.

2. The guideline to manage the learning sources to conducted as follows; 2.1 Implementing the principle into the school management and administration in all dimensions, namely, general administration, policy and planning, budget and personnel administration, and community relationship. 2.2 Integrating the principle into learning management in every learning strand and level in order to cultivate the principle in learners to implement and practice. 2.3 Organizing various learning activities in accordance with school and social contexts in order to facilitate learning and implementation of the principle in learners. 2.4 Developing school personnel by having them learn, practice and implement the principle into their duties. 2.5 Managing the school environment in a way that cultivates the habit of “sufficient living”, such as, cleanliness, shadiness, safety, and cost-effective utilization of resources in accordance with the school contexts. And 2.6 Involving communities and state and private agencies in school activities to the principle of learners.

Keywords: Gudelines Management, Learning Sources, Principle of Sufficiency Economy

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้สนองตอบนโยบายของรัฐบาลโดยได้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาคนของประเทศ ให้มีคุณภาพบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (เจริญ ภูวจิตร, 2550) และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา บูรณาการใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษา มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงให้เกิดขึ้นในเด็ก เยาวชน สอนให้นักเรียน นักศึกษาตระหนักถึงความพอประมาณในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของ เหตุผล ฝึกให้มีการมองไปข้างหน้าและเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อความผันผวนของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน รวมถึง การหมั่นแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ ฝึกตนเองให้มีความรอบคอบและระมัดระวังโดยใช้สติปัญญา ในการทำงานและดำเนินชีวิต ที่สำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังเน้นให้นักเรียนนักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานในการ ดำเนินชีวิต (สิลาภรณ์ บัวสาย, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัยของ สหทัย พลบัล (2548) พบว่า การพัฒนาคนใน ชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องพัฒนาความรู้และคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาทั้งใน และนอกระบบ ดังนั้น ระบบการศึกษา จึงมีหน้าที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ อย่างเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม ตั้งอยู่เลขที่ 171 หมู่ที่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างจากอำเภอเมืองอุดรธานี ประมาณ 15 กิโลเมตร การเดินทางสะดวกสบาย มี ถนนลาดยางเชื่อมต่อทุกเส้นทาง มีกุดม่อนเป็นแหล่งน้ำที่แยกจากห้วยหลวงตั้งอยู่หลังโรงเรียน แต่ในการจัดการเรียนการ สอนมีขีดจำกัดตามบริบทของโรงเรียน อาทิ การขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ ขาดแคลนเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดแคลน ครูผู้สอน เป็นต้น ดังนั้น โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคมจึงมีแนวคิดในการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการ

เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนของตนอย่างคุ้มค่า เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาความสามารถได้เต็มศักยภาพ โดยมีแนวทางในการบริหารจัดการตาม วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวคิดที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ และมีการทำวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (Moderate Class More Knowledge)” ของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 1-5) แต่แนวคิดดังกล่าว ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งจากรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 พบว่า โรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคมชาดการบริหารจัดการที่ดี มีข้อจำกัดด้านบริบทของโรงเรียน ความสนใจของผู้เรียน ความใส่ใจของผู้จัดการเรียนรู้ รวมทั้งความร่วมมือของทุกภาคส่วน (โรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม, 2558: 15-18) เพื่อให้การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และเพื่อให้แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาการศึกษา

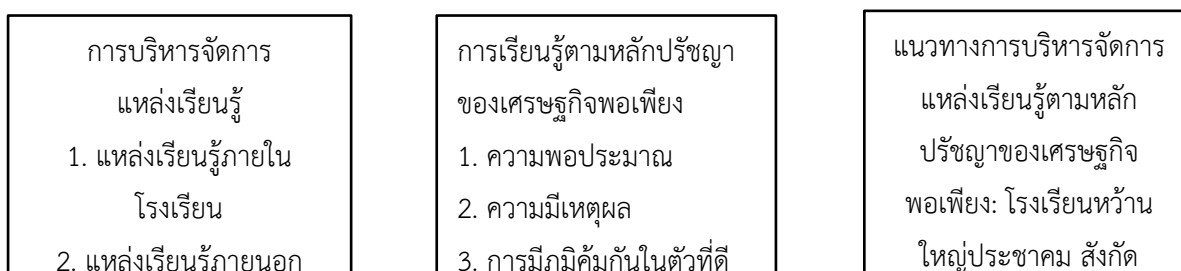
ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในหน่วยงาน ต้องปฏิบัติตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม และจะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ จึงนำมาสรุปแนวคิดในการการจัดทำวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2558-2561 รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร จำนวน 1 คน 2) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 11 คน 3) คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 15 คน และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 การศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน อันจะทำให้ทราบหลักการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามหัวข้อ ต่อไปนี้

2.1.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ยกตัวอย่างเช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน แผนปฏิบัติการของโรงเรียน รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) แผนการสอนของคณะครู รายงานโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล

2.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยครอบคลุมทั้งแนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา กฎ ระเบียบ แผนงาน โครงการและนโยบายที่เกี่ยวข้องแล้วบันทึกในแบบบันทึกข้อมูล

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปเป็น สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2.1.5 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องตามหลักทฤษฎีการบริหารการศึกษา การ บริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้และความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัย ได้ศึกษาภาคสนาม เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดย ศึกษาภาคสนามด้วยตนเอง และได้รับความร่วมมือจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งได้สัมภาษณ์ พูดคุย และจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) กับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 36 คน เมื่อได้ ข้อมูลแล้วจึงนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้หลักของการวิเคราะห์และตีความข้อมูล พยายามทำความเข้าใจกับความหมาย แล้วนำมาสรุปเป็นมโนทัศน์ (Concept) ตามประเด็นที่เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งจะเป็นการหลอมรวมและเชื่อมโยงจากคำ บอกเล่าเกี่ยวกับกิจกรรม รูปแบบ หรือเหตุการณ์ที่คล้ายหรือเหมือนหรือต่างกันแต่มีความหมายเรื่องเดียวกัน และ พิจารณาประเด็นที่มีแบบแผนซ้ำ ๆ เป็นพิเศษ โดยวิเคราะห์ในภาพรวม

ผู้วิจัยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างแนวทาง โดยยึดองค์ประกอบปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง อันประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัว ที่ดี ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นฐานของเงื่อนไข 2 ประการ คือ เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โดยผู้วิจัยจะนำมาบูรณาการกับหลักการ บริหารสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานหลัก 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารวิชาการ 2) ด้านบริหารงบประมาณ 3) ด้าน บริหารงานบุคคล และ 4) ด้านบริหารทั่วไป ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

2.2.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นการศึกษาตามกรอบแนวคิดการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน โดยครอบคลุมรายละเอียด แผนการดำเนินงานภาคสนาม ทั้งในเรื่องเอกสาร แนวทางการสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และการสนทนา กลุ่ม โดยมีกลุ่มเป้าหมายประเภท บุคคลจำแนกได้ 4 กลุ่ม รวมทั้งหมด จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 15 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน

2.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม ดำเนินการดังนี้ 1) ประสานกับสถานศึกษาและหน่วยงานต้น สังกัดของสถานศึกษา และ 2) เข้าไปศึกษาตามแผนการดำเนินงานภาคสนาม

2.2.3 ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบแนวทาง โดยการตรวจสอบความถูกต้อง ความเป็นไปได้ การยอมรับ และ ความเหมาะสม ซึ่งทำให้ได้แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน

ห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งผู้ตรวจสอบในครั้งนี้ คือ ผู้วิจัย และคณะ รวมจำนวน 4 คน ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์โดยตรงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบในการตรวจสอบดำเนินการในลักษณะของการประชาพิจารณ์ ในรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วบันทึกประเด็นข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.2.4 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

2.2.4.1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2.2.4.2. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) คณะกรรมการสถานักเรียน 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 36 คน รวมทั้งคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ โดยตรงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1.1 แบบบันทึกข้อมูลตามประเด็นการศึกษา

3.1.1.2 แบบตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบตรวจสอบ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตรวจสอบ

ตอนที่ 2 การตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ฯ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.1.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.2.1 การศึกษาภาคสนามแบบกรณีศึกษาครอบคลุมถึงวิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งได้แก่

1) การสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน รวมทั้งบริบทของสถานที่และสภาพแวดล้อม

2) การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3.1.2.2 สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาและคณะ รวมจำนวน 4 คน ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดยตรงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา โดยการจัดแยกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาความสอดคล้อง และความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปเป็นแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน

4.2 ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมในทางปฏิบัติจากผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาและคณะ รวมจำนวน 4 คน ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดยตรงในแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน

5. ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาในระยะเวลา ปีการศึกษา 2559-2561

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า มีการใช้แหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

2. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า 1) มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเป็นหลักการในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติคือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายนโยบายและแผนฯ ฝ่ายงบประมาณ และฝ่ายบุคลากร รวมถึงในเรื่องชุมชนสัมพันธ์ 2) มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกกระบวนการปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติของผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น 3) มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย อย่างสอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคมของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน 4) มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้ได้เรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง 5) มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการบ่มเพาะอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” เช่น ความสะอาด ความร่มรื่น ความปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และ 6) มีการนำชุมชน หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน

การอภิปรายผล

1. การใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า มีการใช้แหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของแหล่งเรียนรู้ ที่หมายถึงแหล่งข่าวสารข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กรมสามัญศึกษา, 2544: 6) และแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2547, 3-4) โดยแยกย่อยตามการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบายและแผนฯ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาตามกฎหมายที่วางซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร

และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 ค: 3, 14) และสอดคล้องกับงานวิจัยของภครภรณ์ มานิตย์ (2550) เรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เบญจวรรณ ระดา (2551) เรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลดอกเงิน จังหวัดเชียงใหม่ เอกพงษ์ อวดมูล (2553) เรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษา สบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และนฤมล จันทรดีพันธ์ (2554) เรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งกว่าวิทยาคม จังหวัดลำปาง การใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ที่ว่ามีการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้ง 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

2. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยใหญ่ ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า

2.1 มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเป็นหลักการในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติคือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายนโยบายและแผนฯ ฝ่ายงบประมาณ และฝ่ายบุคลากร รวมถึงในเรื่องชุมชนสัมพันธ์

2.2 มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกกระบวนการปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติของผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และ ทุกระดับชั้น

2.3 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย อย่างสอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคมของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน

2.4 มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้ได้เรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2.5 มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการบ่มเพาะอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” เช่น ความสะอาด ความร่มรื่น ความปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.6 มีการนำชุมชน หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน

ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสรุปได้ว่า ควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักใน ความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้และทักษะ พื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550) และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เสนอแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์มี แนวทาง คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ใน

หลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน 3) การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา 4) การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมการสนับสนุนการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน 6) การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับ จักรปรุฬห์ วิชาวัครวิทย์ (2555) ที่พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านงานบริหารวิชาการ ดังนี้ คือ โรงเรียนมีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการการบริหารสถานศึกษาและได้กำหนดไว้ในแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการติดตามและรายงานผลแล้วนำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย แผนงานโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพร แก้วโขง (2554) ที่พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อังคณา ตุงคะสมิต (2554) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนทั้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น และศึกษาผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) อัญญรัตน์ นาเมือง และคณะ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และอัจฉราวรรณ ไชยะเขียว (2556) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่มีความเห็นตรงกันว่า แนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน คือ 1) การบริหารจัดการสถานศึกษา ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายโดยจัดทำแผนปฏิบัติงาน และบรรจุแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนปฏิบัติงาน ประจำปีทุกปี และควรนำผลการติดตามการพัฒนา/ปรับปรุง การบริหารจัดการของโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรการเรียนรู้ จัดให้มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนสร้างสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน จัดหาสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น จัดแสดงผลงานของผู้เรียนให้ ผู้ปกครอง ชุมชนทราบทุกภาคเรียน และควรมีการศึกษา

วิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำปีการศึกษา 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดให้มีการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมนักเรียนทั้งกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ชมรม ชุมชม ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด และมีการกำกับติดตามการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ 4) การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การประชุม อบรม สัมมนา จากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น เป็นต้น และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ควรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ไปพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้การจัดการ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ ทั้งจากผู้บริหารและ/หรือหน่วยงานต้นสังกัด 5) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทุกภาคส่วน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเครือข่ายผู้ปกครองชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดและวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาก่อนนำไปใช้

1.2 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถนำไปบูรณาการใช้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษาอื่น โดยอาจปรับปรุง เพิ่มเติม นโยบาย แผนงาน/โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนห้วยใหญ่ประชาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาการจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีมาตรฐาน ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอื่นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการ

บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในสังกัดอื่นนอกเหนือจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2544). **การพัฒนาและการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ค). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

เจริญ ภูวิจิตร. (2550). ปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Problems of Debt of Teachers and Sufficiency Economy). **วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**, 27(1), 31-34.

นฤมล จันทระพี. (2554). **การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งกวาว วิทยาคม จังหวัดลำปาง**. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เบญจวรรณ ระตา. (2551). **การใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลดอกเงิน จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภัครภรณ์ มานิตย์. (2550). **การจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม. (2558). **รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2558**. อุดรธานี: กลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนห้วยน้ำใหญ่ประชาคม .

ลีลาภรณ์ บัวสาย. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงร่วมเรียนรู้ สานสาย ขยายผล**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ศรีพร แก้วโขง. (2554). **การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สหทัย พลภักดิ์. (2548). **การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2547). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ: กราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อังคณา ตุงคะสมิต. (2554). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University, 4(2), 288-301.
- อัจฉรวรรณ ใจยะเขียว. (2556). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6(3) (เดือนกันยายน – ธันวาคม), ม.ป.ป.
- อัญญรัตน์ นาเมือง และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เอกพงษ์ อวดมูล. (2553). การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.